

Kárpit - Jegyespár

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	14972
Alkotó:	Vaszary, János (1867 - 1939) / tervező Kovalszky, Sarolta (1850 - ?) / kivitelező
Készítés ideje:	1905
Készítés helye:	Németelemér
Jelzés:	nincs
Anyag:	gyapjú
Technika:	ún. "Scherrebek" technikával szövött
Méretek:	magasság: 144 cm magasság: 174 cm szélesség: 112 cm sűrűség (felvető): 4/cm

A kárpitok a falusi élet egy-egy jelenetét ábrázolják. Az elsőn mint egy régi fotográfián jelenik meg a jegyespár. Merev beállításban, megilletődötten ülnek, arcuknak csak fő vonásai látszanak, ünnepi öltözkük csak egy-egy színes folt, s a háttér díszes függönyén is elmosódottak a virágok. Az egykori gyermekek s felnőttek életének nagy eseményét, a vásárt örökíti meg a másik kárpit. A sokadalom kiragadott részlete, kissé felülről nézve, mint egy emlékkép jelenik meg a kárpiton. A művész csak színekre, formákra, vonalakra emlékezik, az emberek arctalanok. A menyecskék, parasztasszonyok, pásztorok nem törődnek a szemlélővel, a többségük hátat fordít nekünk, s az egyetlen szembenálló asszony is lehajtja fejét. A kárpiton nincs horizont, így nem nyerhetünk kitekintést a vásár egészére. A kárpit szegélye belevág az asszonyok ruhájába, alakjába, ezzel is hangsúlyozva a jelenet esetlegességét. A Vaszary-kárpitok közül a Vásáron érezhető leginkább a francia Émile Bernard hatása (Breton asszonyok a vásárban, Breton nők körtét szednek, 1888). Művei cselekvést ábrázolnak, de megmerevedett cselekvést, nincs köztük szerkesztett tér, a figurákat és a tárgyakat egymás mellé helyezett színfoltokból alakítja ki a művész. Vaszary ezeket az alapelveket figyelembe véve teremti meg egyéni, jellegzetes stílusát. A Jegyespár vidámabb - lilásrózsaszín, fehér, sötétkék, szürke, halványkék - a Vásár komorabb - lilásrózsaszín, kékeszürke, feketeskék, fehér- színvilága, a lendületes, vastag kontúrok, a már említett kompozíciós elvekkel együtt a kárpitokat a magyar szecesszió kiemelkedő alkotásaivá avatják. A kárpitok négy bazsarózsás függönyszárnyal és hat bazsarózsás karosszékekkel együtt az 1905. évi velencei kiállítás - Bálint Zoltán és Jámbor Lajos tervezte - magyar termébe készültek. Kovalszky Sarolta és Radisics Jenő (az Iparművészeti Múzeum akkori igazgatója) levelezéséből tudjuk, hogy a kárpitokat és a függönyöket Németeleméren, a karosszékek huzatát a szomszédos Nagybecskerekén szőtték meg két hónap alatt (IM Adattár 69, 145/ 1905). A Vásár egy változatát a gödöllői műhely is elkészítette 1907-ben (Magyar Iparművészet 10. évf. 1907, 142.).

Irodalom

- Szerk.: Veszprémi Nóra: *Vaszary János Gyűjteményes kiállítása (1867-1939)*. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2007. - Nr. 337-338.
- Szerk.: Nagy Cecília: *A gödöllői szőnyeg 100 éve. Tanulmányok a 20. századi magyar textilművészet történetéhez*. Gödöllői Városi Múzeum, Gödöllő, 2007. - Nr. 94-95.
- Szerk.: Dobrányi Ildikó, Schulz Katalin: *Kárpitművészet Magyarországon a kezdetektől Ferenczy Noémiig. Kárpitművészet Magyarországon*. Budapest, 2005. - 14-15. (László Emőke)
- Kaplan Wendy: *The Arts and Crafts Movement in Europe and America*. Los Angeles, 2004. - Nr. 5.17.
- Szerk.: Dózsa Katalin: *Az áttörés kora. I-II. Bécs és Budapest a historizmus és az avantgárd között (1873-1920)*. Budapesti Történelmi Múzeum, Budapest, 2004. - Nr. 5.7.11.
- Szerk.: Greenhalgh Paul: *Art Nouveau, 1890-1914*. Victoria & Albert Museum, London, 2000. - 24.12 kép
- Szerk.: Szilágyi András, Horányi Éva: *Szecesszió. A 20. század hajnala. (Az európai iparművészet korszakai.)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1996. - Nr. 9.22 (László Emőke)
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr.

139-140.

- László Emőke: *Képes kárpitok az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében. II. Európai és magyar kárpitok a 19. száz végétől a II. világh.ig.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1989. - Nr. 10.

